

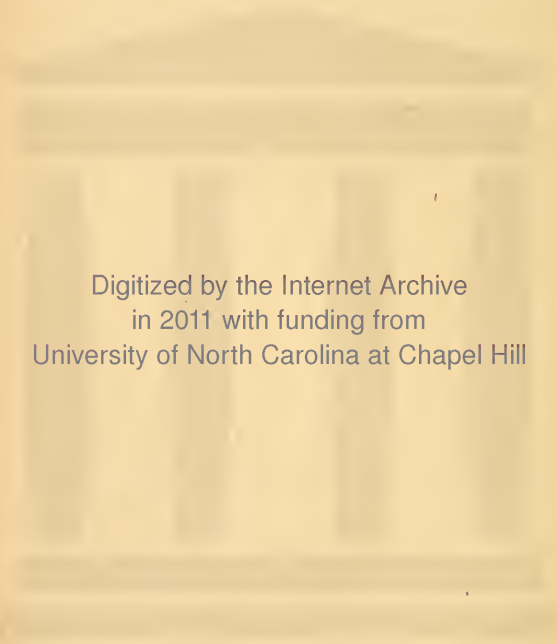
ENJAR DE FRANC

CACIONES
TRALIA

Versió catalana per
Josep Carner

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

MENJAR DE FRANC

BIBLIOTECA
TEATRALIA

TRISTAN BERNARD

MENJAR
DE FRANC

—COMEDIA EN UN ACTE—

TRADUHIDA PER JOSEP CARNER

1909

PERSONATGES

Boldú

Guíteres

El Moço de Cafè

Senyora Boldú

Senyora Guíteres

La Caixera

ACTE ÚNICH

L'escena en un *café de Teatre*. El taulell a la dreta, en primer terme. A la dreta, en segon terme, la porta del lavabo. Al fons correspon la fatxada del *café*, ab la porta d'entrada a l'esquerra. En primer terme y a l'esquerra, una taula ab quatre coberts. Un altre taula entre aquesta taula y el taulell. Altres taules al fons, contra la fatxada. Penjarobes entre la fatxada y la porta del lavabo.

ESCENA PRIMERA

LA CAIXERA, EL MOÇO, (*Se sent ab bastanta duració el sonar d'un timbre elèctric.*)

EL MOÇO (*quan ja es finit el sò*)

Ja senyalen la sortida del teatre. Encara ens haurem d'estar una hora si fa o no fa consumintnos la sanc. Si a la una no ha arribat ningú, cames ajudeume, vritat? Encare que l'amo tregués el nas, no ens podria posar titlla.

LA CAIXERA

Si; però si ve gent com l'altre nit, y ens hem d'esperar fins a les dugues...

EL MOÇO

Oh! jo ja n'estic fins el capdamunt. Vostè en parla ab aquella tranquilitat. Es clar, si viu aquí meteix. Però jo que

m'estic a Sant Andreu; y ab els tranvies que passen *quando coelis* an aquestes hores! Punyall

LA CAIXERA

Jo més m'estimo quedarme una hora més y que l'amo no fassi cara de prunes agres. Fa pena el guany que s'ha fet avuy.

EL MOÇO

Y el que farem, vès! Quina pensada, servir ressopons! Això son modos y maneres d'un *Cafè de Teatre*? Que tan haverse de pertedir! Si som un *café* de teatre, pleguem ab el teatre.

LA CAIXERA

Ja mudareu totes aquestes coses quan sigueu amo.

EL MOÇO

El día que sigui amo, jo conec una persona que ja no serà moço, y que deixarà tranquilament el negoci obert, anantsen a fer nones.

LA CAIXERA

Venen clients.

EL MOÇO

Criden el mal temps. Si no donen una propina qu'esti-gui a l'altura, lo que es d'aquí no'n surten vius.

ESCENA II

ELS METEIXOS, SENYOR Y SENYORA BOLDÚ, SENYOR Y
SENYORA GUITERES

BOLDÚ (*acostantse al taulell*)

No hauria pas vist un senyor molt alt, vestit de negre,
ab una barba punxaguda?

LA CAIXERA

No senyor.

BOLDÚ (*a sa muller*)

En Soler m'havia dit que vindria de dotze tocaes a dos
quarts d'una.

GUITERES

El seu amic Soler?

BOLDÚ

Sí, el meu amic Soler. No es cosa que un hom hi pugui
pujar de peus. M'havia donat una cita una mica enlaire.

SENYORA BOLDÚ

Es ben carregós ab les seves cites que sempre queden
enlaire.

BOLDÚ

De bona gana l'esperaria. ¿Si esperessim una mica?

GUITERES

Esperem... Les senyores... potser tenen debilitat?

SRA. BOLDÚ

Jo tinc set.

GUITERES

Podríem seure una mica.

SRA. GUITERES

Sí, seyem, jo ho aprofitaré per mullarme una mica les mans, perquè els carmel·los m'han enllepiçat els dits. Que ve, amigueta?

SRA. BOLDÚ

No, gracies, amigueta; no m'he tret els guants.

GUITERES (*al moço*)

El lavabo?

EL MOÇO

Per aquí, faci el favor. (*Ix la parella Guiteres*)

ESCENA III

EL MOÇO, SENYOR y SENYORA BOLDÚ

El senyor y la senyora Boldú van a asseures a la taula de l'esquerra; en Boldú a un costat (l'esquerra), la senyora Boldú de cara al públic.

SRA. BOLDÚ

Escolta, Emili. Te prohibeixo que paguis.

BOLDÚ

Tantmateix, son ells qui ens han donat el *palco*.

SRA. BOLDÚ (*treyentse els guants*)

Era un palco regalat, que no els ha costat una malla. Es massa facil, massa, això de fer un obsequi ab localitats de favor. Ni cal posarho en compte. Ella, es la qui ens deu una finesa.

BOLDÚ

Què li has fet?

SRA. BOLDÚ

Li vaig deixar una maleta y un maniquí quan hagué d'anar a Sabadell. Y qu'això es una cosa que per la meva mare no la vaig fer.

BOLDÚ

No la vas fer, perquè la teva mare no te la hauria agrahida y no'n hauries llevat cap profit.

SRA. BOLDÚ

Una altre vegada li vaig deixar la Francisqueta porque tenien un gran dinar.

BOLDÚ

Li van donar tres pessetes.

SRA. BOLDÚ

Com ho sabs?

BOLDÚ

M'ho va dir la Francisqueta.

SRA. BOLDÚ

Es curios que tú'n rebis les confidencies, y que a mí no'm faci saber res. (*En Boldú gira una mica el cap.*)

BOLDÚ

M'amohina això de no pagar. Es la primera vegada que sortim plegats. Y jo soc més gran que no pas en Guiteres.

SRA. BOLDÚ

Sí, però jo soc més jova que no pas ella.

BOLDÚ

Vols dir?

SRA. BOLDÚ

N'estic segura... Y després, qu'ells tenen un bon passamentet.

BOLDÚ

Nosaltres també el tenim, un bon passamentet.

SRA. BOLDÚ

Sí, y ells ja ho saben que tenim un passamentet. Ab això, no hem de basquejarnos per férlosho saber.

BOLDÚ

Soc jo qui li he demanat que esperessim aquí. Això's pot considerar com una invitació.

SRA. BOLDÚ

No, porque podíem esperarnos ab tota la calma, sense pendre res. Y es ell el qui ha demanat si teníem debilitat.

BOLDÚ (*acostant la seva cadira a la taula*)

El qu'es jo, tinc una gana terrible.

SRA. BOLDÚ

Ho sento molt per tú. Però no menjaràs.

BOLDÚ

Com s'enten? Jo no menjaré?

SRA. BOLDÚ

No. D'aquesta manera's veurà obligat a pagar. Perque ells seràn dos que menjaràn, y nosaltres no serem sino un.

BOLDÚ (*dolçament*)

No serem sino una... Però es que jo tinch una gana que no m'hi veig.

SRA. BOLDÚ

Ja menjaràs en tornant a casa. Hi deu haver patates fredes qu'han quedat de dinar. Te donaré un manyoc de panes de Corinto; ne guardo dintre l'armari. (*El moço porta la «carta»*) No; d'aquí un segón. (*El moço s'allunya deixant la «carta» sobre la taula:*) Emili, no deixis la «carta» damunt de la taula; pòsala damunt de la taula del costat, lo més enllà possible. (*En Boldú pren la carta darrera l'esquena, y va a portarla, tot dissimulantho, taral-lejant, a una de les taules del fons. Torna, y s'asseu.*) Aixís!

ESCENA IV

ELS METEIXOS, SR. y SRA. GUITERES

SRA. GUITERES (*eixint del lavabo, en veu baixa*)

Ja has sentit lo que t'he dit, Alfred. Te prohibeixo que paguis.

GUITERES (*mateix joc*)

No cal que t'hi amohinis. May l'he tinguda, aquesta intenció.

SRA. GUITERES (*mateix joc*)

Sobretot, qu'el pagar no'ns toca a nosaltres. Nosaltres hem donat el palco. Per més seguretat, jo no menjaré. Tant se m'en dona, perque no m'agrada sino la xacolata a n'aquesta hora. Ja m'en faré quan siguem a casa. Aquí, deu ser metzines. (*Van assegures, silenci.*)

GUITERES

Qué els ha semblat la comedia?

SRA. BOLDÚ

Fa riure. Però es una pallaçada.

BOLDÚ

Jo hi he passat molt bé l'estona. (*El moço porta la carta a n'en Guiteres, qui's posa a conversar, y fà com qui no la veu*)

GUITERES (*ab volubilitat*)

Sobre tot aquella escena del tercer acte me sembla divertida. El vell notari y la *cocotte*. Es un gran acudit.

EL MOÇO

Si el senyor volgués dir lo que desitja...

GUITERES (*mateix joc*)

Y lo que tampoc està gens malament es allò dels tres inglesos en calçotets. Es clar qu'es exagerat, però fa riure d'allò més. (*Riu fortament, y la seva dona també.*)

EL MOÇO

Senyor, aquí té la «carta».

GUITERES (*pren tímidament la «carta» y exclama tot gronxantla com dominat per una idea sobtada*)

Y la cançó, la cançoneta? Veyam si m'en puc recordar.

Tra la la la

la la ra la la

Com pica el bigoti
del meu cosinet!

EL MOÇO

Vol demanar, el senyor!

GUITERES

Que n'es de trapacera aquella menuda tot gronxantse!
(*Posa la «carta» damunt de la taula del costat, per imitar la doneta.*)

Com pica el bigoti
del meu cosinet!

EL MOÇO (*tornantli la «carta»*)

Vol demanar, el senyor?

GUITERES (*passant els ulls sobre la carta, distretament*)

Bebem?... Menjem?

SRA. BOLDÚ (*adalerada*)

De bon grat!

BOLDÚ (*després de guaitar la seva dona*)

Jo, no tinc gana. Tinc una post damunt del estómac. No m'empassaria ni un terroç de sucre.

SRA. GUITERES

Jo no menjo may a la nit.

SRA. BOLDÚ

Com, senyora, vostè no menja? Segueix l'exemple del meu marit! Però es un mal exemple que no cal seguir. Ell, se comprén que no menji. Pateix uns dolors terribles.

GUITERES

Y la meva donal! Li he anada medicant per espay de dos anys! Hem regirat tota la classe mèdica. (*Torna a posar la «carta» damunt de la taula del costat.*) Es el doctor Ponsich, un homeópata, el qui l'ha curada. Oh, es un minyó molt despert, y que no està pas visitant a cada punt.

EL MOÇO

Els senyors diràn.

GUITERES (*tornant agafar la «carta»*)

Bé, donchs...

EL MOÇO

Tenim ostres excel·lents; Marennes, Cancale, Ostende. Ah! les d'Ostende el peix no es tan gros, però es una menja més delicada.

GUITERES (*guaitant a la senyora Boldú*)

Ostres?

SRA. BOLDÚ

Molt bé.

GUITERES

Donchs miri, porti ostres per la senyora. Jo no'n menjo.

SRA. BOLDÚ

No vuy menjar ostres tota sola. Després que tampoc tinc una bogeria per les ostres.

BOLDÚ

Y després, que't costen una mica de pahir.

EL MOÇO

Vianda freda assortida?

GUITERES

Sí, donèunos... una vianda freda assortida.

EL MOÇO

Y què beuràn?

GUITERES (*a Boldú*)

Que no beurà, tampoc?

BOLDÚ (*a sa muller*)

Què't sembla, si podré beure?

SRA. BOLDÚ

Qué t'has begut l'enteniment? Et tornarés a dilatar l'estomac.

SRA. GUITERES

Jo tampoc beuré.

GUITERES

Y la senyora?

SRA. BOLDÚ

Una mica de cervesa.

GUITERES

Porteu un *bok*, per la senyora...

EL MOÇO

Y per vostè?

GUITERES

M'hi pensaré.

EL MOÇO (*devant del taulell*)

Una vianda freda assortida y un bok... un!

LA CAIXERA

Que coses!

EL MOÇO

Què s'hi farà! Treuen el ventre de mal' any, y fan com aquell, s'hi fixen. (*Pausa.*)

SRA. BOLDÚ

Diverteix una pila, això de fer una sortideta de tant en tant.

GUITERES (*ombrívol*)

Jo haig d'ésser al despatx demà al dematí a les nou.

SRA. BOLDÚ (*a la senyora Guiteres*)

A quina hora's lleva?

SRA. GUITERES

Segons. A les vuit, un quart de nou.

SRA. BOLDÚ

Jo, a un quart de vuit, salto del llit.

GUITERES

Fins havent anat al llit en aquestes hores?

SRA. BOLDÚ

Ah, no! Demà tantmeteix me llevaré una mica més tart.

SRA. GUITERES (*an en Guiteres*)

Tens un mocador de butxaca? No he pensat a pèndren

an.

GUITERES

A la butxaca del abric.

SRA. GUITERES

Vaig a pèndrel.

GUITERES

No, ja t'el daré. (*S'aixequen y s'en van tots dos al penjar robes*).

SRA. GUITERES (*an en Guiteres*)

Fa fàstic. Ell tampoc menja res. Està tant malalt del estómac com jo meteixa!

GUITERES

Me veuré obligat a pagar...

SRA. GUITERES (*vivament*)

De cap manera!

GUITERES

Però, sí, dona, sí això es qüestió de cinc o sis rals. Y d'aquesta manera ens deuràn un obsequi. (*El moço porta la vianda, el chop y el pà.*)

SRA. BOLDÚ (*a Boldú*)

Això va prenent tot l'aire de què ell pagarà.

BOLDÚ

Y si que pagarà! Tal vegada jo podria menjar alguna cosa.

SRA. BOLDÚ

Trèntho del cap. No es ben segur que pagui. Te prohibeixo que prenguis rès.

BOLDÚ

Rosegaré una mica de pa, com aquell qu'es distreu. (*Els Guiteres tornen a la taula.*)

GUITERES (*servint la senyora Boldú*)

Senyora...

SRA. BOLDÚ

Moltes gracies.

GUITERES

Vaja, resoltament, que'm portin un bock. Tinc massa set.

SRA. GUITERES

Me sembla que no t'hi has pensat prou be, Aixís, jo menjaré d'aquesta vianda freda.

SRA. BOLDÚ

Com s'entén, que llencem l'higiene a rodar? (*A son marit:*) Donchs te, aquí tens un troç de vianda. (*Li allarga, ennastat en la forquilla.*)

BOLDÚ

No m'ho puc menjar sense pa. (*Se talla un tros de pa enorme.*)

SRA. GUITERES

No te por de que li faci mal al estómac aquet be de Deu de pa?

BOLDÚ (*ab la boca plena*)

No; el pa el resisteixo bastant bé.

SRA. BOLDÚ

Beu una mica. (*Li dona beure ab el seu bock.*)

EL MOÇO

Y formatge?

GUITERES (*a la senyora Boldú*)

No's pren formatge?

SRA. BOLDÚ

Molt poquet.

EL MOÇO

Tenim un Camembert de primera... Y després del formatge, senyors, senyores, pendrà licors?

GUITERES

Senyora?

SRA. BOLDÚ

Oh, alguna cosa que no sigui molt forta. Una copeta de chartreuse.

EL MOÇO

Y pel senyor?

GUITERES

Oh, per mí no res.

SRA. BOLDÚ

No voldrà pas que begui tota solal Y arel Prengui també un licor.

GUITERES (*resignat*)

Dugues chartreuses!

SRA GUITERES (*vivament an en Guiteres*)

Alfred, se m'ha desfet la sabateta. (*En Guiteres s'aixeca. S'allunya cap a la dreta. Ella posa el peu damunt d'una cadira, girant l'espatlla als Boldús:*) Ja no son uns quants rals lo que hauràs de pagar. Ja s'acosta a les cinc pessetes. Escolta bé; per la vida de la meva mare y de la teva, ¿ho sents? te prohibeixo que paguis. No veus quines trapellaríes? Ell fa veure que no pren res, y s'ha begut tot el bock. Guaita are com menja formatge en el plat de sa dona, com si fos una criatureta de cinc anys. Ne posaría les mans al foc, de que pel cap baix s'ha menjat un ral de pa. Sería massa broma que després d'havernos endut aquets titelles a la funció, encare ens haguessin de costar cinc pessetes! Si ens han de sortir en aquet preu, més m'estimo no ferne d'obsequis. No quedaría poc cofoya la Boldú! (*Ab emoció.*) Ja ho sents; per la vida de nostres dugues mares, te prohibeixo que paguis.

SRA. BOLDÚ

Aquet formatge es excel·lent.

GUITERES (*refusant el plat*)

Gracies. (*El moço serveix les chartreuses. La senyora Botallarga la copeta a son marit.*)

SRA. BOLDÚ

Tasta, Emili.

EL MOÇO (*a la caixera*)

Oh, y que no pensen pas anarsen aviat al llit! No'm puc quantar més de son. Prepareume la nota; que els hi pugui tregar dessegut quant la demanin.

LA CAIXERA

La veritat es, que per l'animació que tenen, més valdría e fossin a casa seva que no pas aquí... No gasten gens de aversació... Però, no sé, m'apar que l'home dels bigotis no cap pressa per demanar la nota.

SRA. BOLDÚ

Me moro de son.

BOLDÚ

Es qu'es tart. (*A Guiteres.*) N'es molt de tart.

GUITERES (*ab poca fermesa*)

No... no tant; no exagerem.

BOLDÚ

Y vosté, que s'ha de llevar d'hora demà al matí!

GUITERES

Oh! no li vé d'un pam!

SRA. BOLDÚ

A mí, sembla que'm hagin bastonejat. No podria anar d'aquí a allà. (*Desplaça la mistera, y fa soroll damunt de la taula de marbre.*)

EL MOÇO (*precipitadament*)

Han cridat aquets senyors?

BOLDÚ

No... no... Ningú ha cridat.

EL MOÇO (*a la caixaera*)

Estem frescos, se passaràn aquí tota la vida... Però bah, tant me fà, els vaig a dir que l'establiment tanca a la una. (*Als consumidors:*) Senyors, senyores, es la una, y an aquesta hora tanquem. (*Pausa.*)

GUITERES

Ens en hem d'anar. (*Pausa.*)

BOLDÚ

Anemsen. (*S'aixequen.*)

GUITERES (*ab veu malaltica*)

La nota. (*A sa muller.*) No podia fer altra cosa. (*El moço porta la nota. En Guiteres paga.*)

BOLDÚ (*qui vé de posarse l'abric, tornant cap a la taula*)

Com s'enten! Que ha pagat?

GUITERES

Sí, sí; no val la pena de pensarhi.

BOLDÚ

Però això es una trahició!

GUITERES

Avuy els obsequiem nosaltres.

BOLDÚ (*a la porta del cafè*)

Ja anirem a torna-jornals.

SRA. BOLDÚ

A reveure, senyora, y mil gracies de la agradable vetlla que'ns ha fet passar.

SRA. GUITERES

Estic contenta de que s'hagi distret una mica.

BOLDÚ

Ja he dit que molt aviat podría disposar d'un *palco* al principal. Els en diré alguna cosa.

SRA. GUITERES

Es massa amable!

BOLDÚ

Peró no desseguida, veritat? no desseguida. Cal una mica de diversió però no exagerem ;veritat? no exagerem...

TELO

En l'estrena d'aquesta traducció, el repart fou el següent:

Boldú.	<i>D. E. Guitart.</i>
Guiteres.	<i>D. D. Aymerich.</i>
Moço de cafè.	<i>D. F. Petit.</i>
Sra. Boldú. : , . . .	<i>D.ª C. Soto.</i>
Sra. Guiteres.	<i>D.ª J. Santolaria.</i>
La Caixera . , . . .	<i>D.ª C. Huguet.</i>

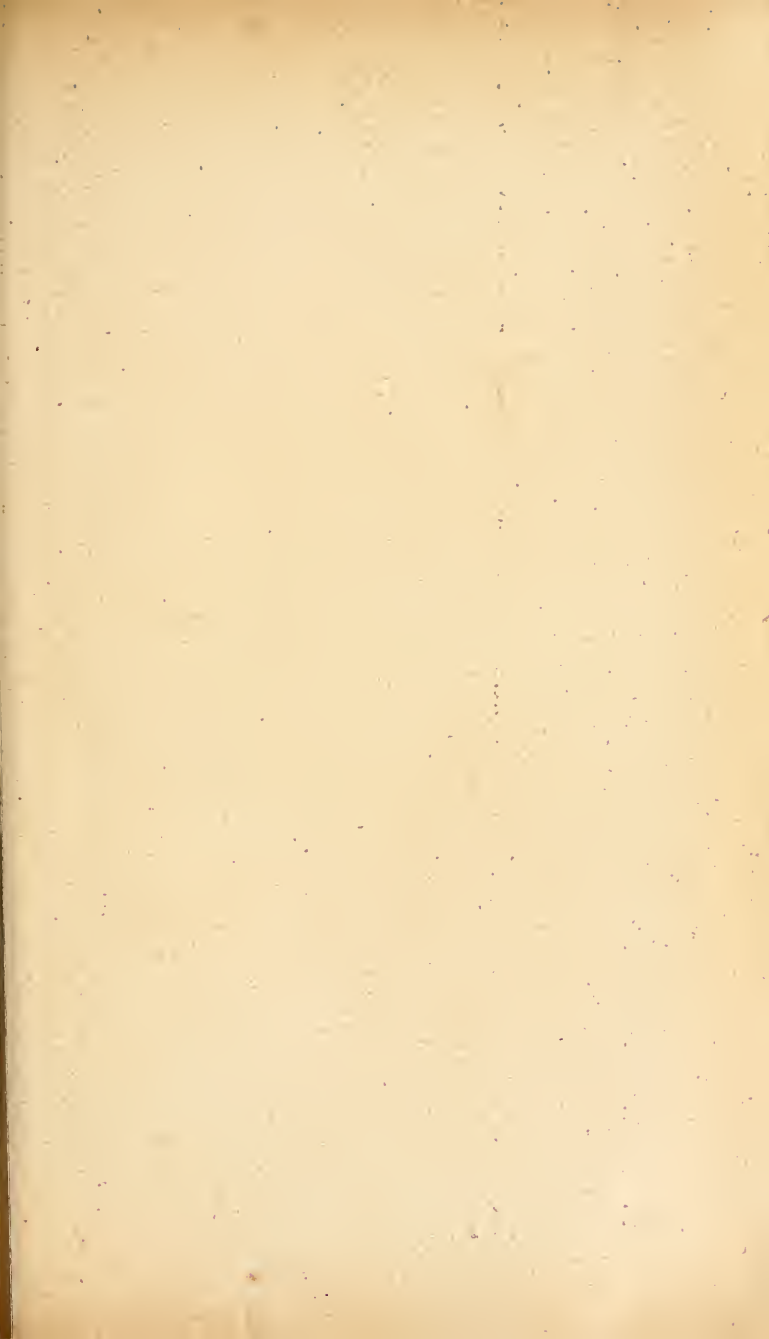

OBRES DEL TRADUCTOR

Idili dels Nyanyos.	0'75 ptes.
Llibre dels poetes.	3 »
Deu Rondalles de Jesus infant	0'50 »
Primer llibre de Sonets (1)].	5 »
Els Fruits Saborosos	1 »
Segón llibre de Sonets	4 »

(1) Ne resten alguns exemplars, de venda exclussivament a casa de D. G. Gili, editor.

*Aquesta obra fou estrenada al
Teatre Romea, de Barcelona,
"Nova Empresa de Teatre
Català", la vetlla del
dia 23 Septembre
de 1909*

0'50 PTES.